

"EDINOST"

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

"Edinost" stane:

za vsa leta gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta 3.—; " 4.50
za četrt leta 1.50; " 2.25

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov. v Gorici in v Ajdovščini po 6 nov.

Na naročbe brez priložene naročilnice se upravnništvo ne osira.

EDINOST

Oglas in oznanila se računajo po 8 nov. vsakega v petiti; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.

Poslana, javna zahvala, osmrtnice itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu Piazza Caserma št. 2. Vsako pismo mora biti frankovano ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročilnice, reklamacije in inserate prejema upravnništvo Piazza Caserma št. 2. Odprte reklamacije o prosti poštini.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Tržaški mestni zbor in Slovenci.

(Konec).

Glede del, koje magistrat oddaja podjetnikom, oddajajo se ista na dražbi najboljšemu ponudniku, bodisi ta okoličan ali Furlan.

Iz tega je razvidno, kakó prazne so izjave in pretnje nasprotnih organov in kako neosnovan je bil napad na slovenskega poslanca četrtega okraja.

Okoličan lahko izhaja tudi brez služkov pri magistratu. Sploh mu mesto drugega ne privošči, nego obrane kosti, kajti mastne in lahke službe oddajajo se le ljubljencem in poslušnim somišljenikom Sploh pa, ako bi pa do tega prišlo, da bi v tem pogledu naš magistrat hotel kaj ukreniti, bilo bi slabše zanj, kajti vsak nasprotni čin bi obudil tudi dosegašpe duhove v okolici ter jih navdušil za našo narodno stvar: mesto krotkih ovdič bi si gospoda v okoličanih vstavili huđe nasprotnike, koji bi jim, in to po pravici, odvzeli ves upljiv na teh naših tleh.

Tudi ni misliti na to, da bi magistratno gospodo posnemali drugi mestjani, kojim gre za lastno gmetno korist. Pomisliti treba, da v mestni dvorani gospodarijo z občinskim denarjem, dočim zasebni gospodarji s svojim kapitalom, kojega skuša kolikor le moči pomnožiti in pri tem svoje stroške manjšati. Zasebnik se ne izgubi v oskornosti in narodni strasti, temveč najemal boče dobre in pridne delalske moči ne gledè na narodnost. In kdo more očitati tržaškemu okoličanu lenobo in neopretnost? Dobro delavno moč vsakdo rad sprejme na delo, radi česar se pošteni tržaški okoličan nikakor ne boji jeze brezobzirnih nasprotnikov, kajti vzgled navedenosti in odločnosti mu je vrli Istran, ki se je osobito ob zadnjih volitvah pokazal neustrašljivega!

Ne gledè na nevidne koristi, ki dobiva sedaj tržaški okoličan od mesta —

kolika je pa korist, ki jo on donša mestu? Omenili smo, da bi po tržaškem mestu rasla trava, ako bi okoličan tlaka ne obdeloval ter dovažal svoj kamen; kaj bi počeli meščani, dā jim pridne slovenske okoličanke ne operejo perila? Mestna blagajna bila bi nemalo zadeta, ako bi se vanjo ne stekale velike svote, koje okoličan plačuje na pristojbinah in davkih od vina itd. Saj se isto tržaško mesto nikamor ne more širiti niti napredovati, ako ne na okoličanska tla. Klavnica, pokopališče, čistilnica petroleja in druge koristonosne občinske stavbe nahajajo se na okoličanskih tleh. Smelo torej trdimo, da mesto Tržaško bolj potrebuje okolico nego okolica mesto.

Vsa zadeva in bolj, ko Lahni napovedujejo boj nam Slovincem, sató, ker se nočemo slepo udati njihovi strasti, kaže v pravi avitlobi plitvost in gnjilobo toliko poudarjane laške kulture. V svoji slepi jexi ne vedó več, kacih sredstev bi se posluževali. Tudi v Istri so Lahoni napovedali enako vojno slovanskemu prebivalstvu že ob česu zadnjih volitev; osobito pa potem, ko so tako „častno“ podlegli.

Ali Bog Slovine ne zapusti. Pomoč (?) koju se poprej uživali Slovani od svojih narodnih — nasprotnikov, uživali bodo v prihodnje od svojih narodnih sobratov. Tudi tržaškim okoličanom se v tem pogledu ni bati nasprotnih strastnežev, kajti ponavljamo še enkrat, da bolj potrebuje mesto okolico nego okolica mesto. Gospóda naj bi torej držali jezik za zobmi za svoje dobro, kajti večina meščanstva ne misli z njimi enako, ker uvidevajo korist, ki jim jo dajejo okoličani.

Tudi s svojim predlogom in interpelacijo gledè poučevanja krščanskega nauka na ljudski šoli v Skednju so se gospóda opekli. Župan Pitteri dal jim je zanje sicer žalostno, sicer pa jako koristno pojasnilo, da je na pritožbo in zahtevo, da se č. g. R. Logar odstrani od učenja krščanskega nauka v tamošnjih laških para-

lelkah, c. kr. namestništvo ukazalo, da g. Logar ostane na svojem mestu ter je — tako čujemo — magistratu celo zapretilo, da skedenjako šolo prevzame v svojo oskrb, ako magistrat od svoje zahteve ne odneha: k večjemu se proti omenjenemu g. kaplanu sme začeti disciplinarna preiskava.

Ta vest jih je seveda huđe pobila in jeli so se koj posvetovati, kako bi na kak drugi način odstranili „un intruso, che insulta il paese che lo ospita“ (vsiljenca, ki onečesča deželo, koja ga redi).

Ta sfera nam jasno kaže, kako je zrastle greben mestnim lažiliberalcem. Ako je Cerkev spoznala, da je prepotrebno, da se krščanski nauk predava tudi v šoli v onem jeziku, kojega so otroci najbolj zmožni; morala bi odmekniti posvetna oblaet, kajti tu gre za verski čut. In prav je ukrenilo namestništvo, da je pustilo č. gospoda na svojem mestu.

Gospóda Kapelana Logarja morala bi posnemati vsa č. duhovščina v okolici ter učiti krščanski nauk deco v materinem jeziku, kajti le od takšnega pouka si je pričakovati ugodnih uspehov, dočim so nam posledice laške vzgoje znane. Saj vidimo vsak dan žalostne vzglede naše mladine, ki je bila radi nebrižnosti starišev vzgojeva v tujih šolah: nedostaje jej povsem verskega čutstva in morále.

Ni čuda pa, da oni, ki sami sebe prištevajo brezvercem, ne morejo pojmiti te navedene pokvare. Uprav duhovščine naloga je, širiti in krepiti navedeno; da se jej pa to posreči, posluževati se mora najprimernejšega sredstva — materinega jezika. Gosp. D'Angeli je sicer pogorel se svojim predlogom, a preverjeni smo, da se še šestokrat ponove navedeni, mereči na to, da se zruši slovenski značaj okolice in z njim tudi ljudstva versko prepričanje. Nov dokaz, da se nam je zajedno bojevati za narodna in verska načela ter da ni pravi rodoljub, kdor potrebo obeh zajedno ne pripoznava.

va-nj . . . Kakor očarana dremlje vas na višavi. Še belejšo, še boljše blišče hiše pri mesečnem svitu; še bolj slepilno se izražujejo v mraku njih nizke stene. Pesmi so umolknilo. Vse je tiho. Bogoboječi ljudje že spe. Le tu pa tam se še svetijo ozka okna. Pred pragom le nekaterih hiš večerja družina, katera se je zapoznala.

— Tako se pa vendar ne pleše! Saj vidim, da gre vse narobe. Kaj pravi to kum? . . . E, nu: hop tralà! hop tralà! hop, hop, hop! — Tako se je razgovarjal sam s seboj nekoliko natrkan kmet srednjih let, plesaje po ulici. — Eh, tako se ne pleše! Kaj bi legal? Ah, ne tako! E, nu: hop tralà! hop tralà! hop, hop, hop!

— Kaj se je zmešal ta človek! ako bi bil kak pobič, še-še, a ta stari jazbec pleše po noči po ulici, otrokom v posmeh! hudovala se je mimo šedša stara ženica s slamo v naročaji. — Poberi se vendar domov! Saj je že davno čas spat!

— Saj pojdem! rekel je kmet in ustavljal se. — Saj pojdem. A na župana niti pogledam ne. Kaj misli, bes ga plentaj, da je zato župan, da bi oblival ljudi z mrzlo vodo v mrazu, in zato še nosi tako pokonci svoj nos! Nu, župan, župan —

GOVOR

poslanca Karola Klun a v državnem zboru dné 13. novembra 1891.

(Dalje).

Vloga se glasi: „Visokemu c. kr. deželnemu šolskemu svétu v Gelovcu. — Pojasnilo: S katerim podpisanci izjavljajo, da je vloga krajnega šolskega svéta v Čerovičah z dné 12. marca 1890, št. 20, odtod poslana c. kr. deželnemu šolskemu svétu iz nastopnih rokov neresnična in nepravilna, kajti napravila se je z zvijačo.

1. To se je zgodilo brez zakonito predpisane seje in sklepa, temveč učitelj Karol Schetina je sam skrivaj in le po svoji volji ugovor napravil in člane tukajšnjega šolskega svéta vjel v stranski sobi neke gostilne (Čujte! Čujte! na desnici) in jih k podpisu zapeljal, zagotavljačó jim, da gre le za triletini slovenski pouk. V resnici se je pa protestovalo proti sklepu občinskega svéta in prosilo, da se pusti sedanja uredba.

2. To je sleparija, kajti gospod učitelj poiskal je le take člane, od katerih dva čitati ne znata, dva pa prošnje predčitala niata, temveč sta verjela besedam učiteljevim.

3. Jaz kot načelnika namestnik, nisem o imenovanju vlogi nič vedel, ali jeden gospod naše župnije me je opozoril in mi rekel: „Ti ne veš, kaj se je v Čerovičah zgodilo za tvojim hrbtom. Naredil se je ugovor proti prošnji občine Tolsti Vrh zastran slovensčine, in po končani seji, ko si ti šel v župnišče, ali so drugi člani v gostilnico in tam jih je pregovoril učitelj, da podpišejo“. Ko sem to izvedel, sem se jako začudil, in da se prepričam, šel sem k gospodu učitelju in ga prosil za poslovni zapisnik. Iskajoč v njem sem res našel: „Prošnja z dné 12. marca 1890, št. 20, na visoki c. kr. deželni šolski svét, da se pusti sedanja učna uredba.“ Vprašal sem učitelja: „V kateri seji se je to skle-

jaz sem sam sebi župan. Oblast me vdari! Oblast me vdari! jaz sem sam svoj župan. A kaj, ne da bi . . . je nadaljeval in šel k prvi hiši, ustavil se pred oknom, drsal s prati po ateklu in skušal najti leseno kljuko. — Baba, odpri! Baba, hitro odpri, pravim. Kozaku je čas iti spat!

— Kam pa, Kalenik? Saj si zašel v ptujo hišo, zakričale in zasmejale so se za njim deklice, vračajoče se domov. — Ti hočemo pokazati tvojo hišo?

— Pokažite, ljubeznjive dekličice! — Dekličice? Ali slišite? dejala je veselo jedna: — kako prijazen je Kalenik! Zato mu moramo pokazati hišo . . . toda ne, prej zapleši jedno.

— Plesati? . . . oh, kaj si še ne izmislite! izrekel je počasi, smejal se in grozil s pratom prestopaje se, ker se njegove noge neso mogle držati na jednom mestu. — Ali se pustite poljubiti? Vse poljubim, vse! . . .

In s krivimi koraki je začel bežati za njimi. Deklice so zakričale in bežale na drugo stran, ko so videle, da Kalenik ni preveč brzonog.

(Dalje prih.)

PODLISTEK.

Majska noč, ali utopljenica.

Ruski napisal N. V. Gogolj, prevel V. K. Ratimir.

I.

Ivanka.

(Dalje.)

— Ali si se vrnil? je prašala in oglednila se, a ko je zagledala pred seboj neznanega mladeniča, se je odvrnila proč.

— Zbogom, Ivanka! zaslišalo se je zopet in zopet jo je nekdo poljubil v lice.

— Ali je hudir še drugega prinesel! dejala je nekoliko srdito.

— Z Bogom, mila Ivanka!

— Še tretji!

— Z Bogom! z Bogom! z Bogom, Ivanka! in poljubi so jo zasipali od vseh strani.

— Pa jih je cela četa tukaj! kričala je Ivanka in iztrgala se iz tolpe fantov, kateri so jo hoteli neprestano poljubovati. — Da se vendar ne nasitijo, neprenehoma poljubovati se! Kmalu se niti pokazati ne bodem smela na ulici!

Za temi besedami je zaloputnila vrata, in slišalo se je samo, kako se je škripaje zaprl zapah.

II.

Župan.

Vam je li znana ukrajinska noč? O, vi ne poznate ukrajinske noči! Le pogledjte v njo: sredi neba gleda mesec; neizmerni nebeški obok je razdeljen in zato še neizmernejši; on gorí in diši; zemlja je vsa v srebrnem svitu; prijeten zrak hladno pihlja in poln alasti prinaša s seboj prijeten duh. Divna noč! Očarovalna noč! Mirno, zamišljeno stoje gozdovi, polni mraka, in dajajo gosto senco od sebe. Tihi in mirni so ribnjaki; vodini hlad in mrak je tužno uklenjen v temno-zelene stene vrto. Pragozdi krhlik in višen so boječje raztegnili svoje korenike v studenčni hlad in šumljajo s svojim perjem, kakor da se srde in so nevoljni, ko jih poljubuje nežen vetrič, nočni veter, kateri se naglo in skrivno prithotapi. Vsa zemlja spi. A na njej je vse dišeče, vse krasno, vse divno. V srci je pa vse neizmerno, čudno, in tolpe srebrnih prikazov se redno vzdigajo v njegevej globočini. Divna noč! Očarovalna noč! Nakrat pa vse oživi: gozdi, ribnjaki, stepe. Ukrajinski slavec veličastno žvrgoli, in dozdeva se, kakor da se je zaslišal tudi mesec sredi neba

Dne 1. decembra zapričela je poslanska zbornica se posvetovanji o proračunu ministerstva za trgovino. Predno so preišli na dnevni red odgovoril je gospod finančni minister na razne interpelacije. Na interpelacijo Burgstallerjevo radi poslovanja carinarskih uradov rekel je g. minister, da so se prejšnje nedostatnosti pri glavnem carinarskem uradu že odpravile s pomnoženjem osebja. Specijalni poročevalec dr. Hallwich priporoča, da se za udeležitev pri svetovni razstavi v Čikagu namesti posebna komisija z vladnim komisarjem na čelu, kajti le tako vodstvo, sloneče na avtoriteti vlade, more varovati razstavljalce pred raznimi škodami. Za sedaj se zahteva 75.000 glđ. v podporo zmognih malih obrtnikov, da morejo svoje izdelke poslati na omenjeno razstavo. — Burgstaller toži, da se je za Trst še vedno premalo storilo. Pred vsem je treba železniške zveze z notranjimi deželami. Od take zveze je zaviana vsa bodočnost mesta tržaškega. Istotako je prevažna za ves avstrijski transport in za prosvanje „Avstrijskega Lloydja“. Trst potrebuje tembolj pomoči in zveze z Nemčijo, ker vedno bolj občuti konkurencijo tujih pristanišč, osobito pa pristanišča roškega, za koje poslednje skrbi energična ogeraka vlada. Govornik zahteva gradnjo železnice čez Karavanke ter se nada, da poddržavljenje južne železnice ne hode oviralo te gradnje. Govornik se nada nadalje, da se v bodočem letu osnuje telefonska zveza mej Dunajem in Trstom. Slednjič je izražal razne želje glede železnic in carinskega uprašanja ter se potegnil za trgovsko mornarico in izvršenje del po pristaniščih Primorske. — Posl. Bärnreiter zahteval je uredjenje razmer mej podjetniki in delavci. — Posl. Princ Lichtenstein povdarjal je, da razna znamenja kažejo na to, da se kolikor vlada toliko tudi državni zbor zavedata nujnosti socialnih reform. V zvezi temu pa je vlada v pretečenem polletju le malo storila na polju socialnih reform, državni zbor pa nič. Trgovinski minister je z deli preobložen, tako, da bi imeli dva ali trije ministri v njega dosedanji stroki dovolj dela. Od leta 1888 sem se ni čisto nič storilo v ta namen, da se reši obrtni stan. Govornik se je obrnil da poslancev na desni in levi s apostrofo: obrtni stan preporedi se vsakako, a to se more zgoditi na dva načina: ali že sedaj po inicijativi krone, vlade in postavodaje — in tedaj ohrani naš srednji stan svoje monarhično in konservativno mišljenje, koje ga odlikuje — ali pa obuboža popolnem. A tudi v tem poslednjem slučaju doseže izvestno svoj cilj — veliki promet po zadrugah — toda še le po dolgi dobi neopisne bede ter z izgubo dinastiške zvestobe, državljskih čednosti, krščanstva, z jedno besedo: na socialno-demokratski podlagi. Zato pa naj se poslanci zavzemajo za to, da se uredi razmerje mej velikim prometom in malim obrtnikom. „Tu velja pomagati vašim volilec, a ne samo to, ampak tu velja tudi rešiti mir domovine naše.“ — Posl. Dyk opozarja vlado na pritožbe mlinarske industrije na Češkem. Na to se oglasi nemški liberalce Pichler, da strastno odgori princu Lichtensteinu, ki je rekel, da je liberalna stranka odvisna od velikega kapitala. — Za tem govornikom prišel je na vrsto minister za trgovino, Bacquhem. Glede nemerovane subvencije podunovski paroplovni družbi povdarja g. minister, da to ni zgolj privatno podjetje, ampak tako, ki služi javnim interesom. Vlada je sklenila državnim potem udeležiti se razstave v Čikagu. Vlada obrača vse svojo pozornost službovanju obrtnih nadzornikov ter se povsem strinja z onimi, ki zahtevajo pomoči obrtnemu stanu. — Posl. Rizzi potezal se je, da se kaj stori v prosep zdravišča Mali Lošinj. — Poslanec W o-

nilo? — Odgovoril mi je, da za to ni treba seje. (Čujte! na desnici.) Dalje sem rekel gosp. učitelju: „Zakaj prosite, da bi se pustil sedanji šolski red, saj ga tako imamo? —“ Odgovoril mi je: „Ker je občina Tolsti Vrh vložila prošnjo za slovenski učni jezik za šolo v Čerovičah“. Dalje uprašam gospoda učitelja. „Zakaj ste to naredili za mojim hrbtom? Zakon vendar pravi, da krajni šolski svet mora imeti pet članov; zakaj se tako važno uprašanje ni naznanilo petemu članu? —“ In tu je odgovoril: „Saj sem že naprej vedel, da boš nasprotoval, če ti povem“. (Jako dobro! Veselo na desnici.)

4. Hkratu naznajamo, da preklicujemo omenjeno vlogo, ker ni zakonita. in pristavljamo, da se popolnoma strinjamo z občino Tolsti Vrh zastran prošnje za slovenski učni jezik v Čerovičah; ta prošnja ni niti proti zdravemu človeškemu razumu, niti proti c. kr. državnim osnovnim zakonom. Torej prosimo, da ustavite omenjeno vlogo, in prosimo za dotično rešitev, da se ustavijo take samovoljnosti. — Krajni šolski svet v Čerovičah, dne 22. maja 1890. Sledé štirje podpisani. (Poslanec dr. Herold: Kaj se je zgodilo z učiteljem? Nič se ni zgodilo. (Dr. Herold: Pri nas se pa takoj začne disciplinarna preiskava!)

In gospoda moja, iz tega lahko vidite, kakošne so razmere na Koroškem. Žalostno je, da so take razmere sploh mogoče v Avstriji (Poslanec dr. Brzorád: v Avstriji je vse mogoče!), in pomenljivo je, da se slovenske občine na Koroškem s takim postopanjem v svojem prizadevanju ne dajo prestrašiti, temveč so odločno pripravljene boj za slovensko ljudsko šolo nadaljevati. Zameriti se jim ne more, če svojim šolskim oblastvom nič ne verjamejo in nič ne zaupajo, temveč se obračajo naravnost do visoke učne uprave (Poslanec dr. Herold: Bode li bolje?), od katere pričakujemo, da bode vendar jedenkrat pravična in da naredi konec nepričakovnemu zatiranju slovenskega naroda po deželnem šolskem svetu na Koroškem. (Klici na desnici: Prav tako!)

Naš deželni šolski svet nema pri učni upravi tako brezpogojno zaupanje kakor koroški, kateri tega zaupanja pač ne zasluži, če se mu zatiranje slovenskega naroda ne šteje za zaslugo.

Svoje trditve hočem dokazati takoj z nekaterimi konkretnimi slučajmi. Opazil sem že, da so pri nas okrajnega šolskega nadzornika za kočevski okraj lani nepričakovano odstavili.

Odstranili so ga, ne da bi za to kaj vedel deželni šolski svet kranjski (Čujte! Čujte! na desnici) in ne da bi bili zaslišali dotičnega nadzornika. (Čujte! Čujte! na desnici.)

Ta stvar se je v kranjskem deželnem zboru v obliki interpelacije spravila v razgovor. Gospod deželni predsednik kot predsednik deželnega sveta je odgovarjal od interpelacijo izjavil, da mu natančneje ni znano, zakaj se je odstavil nadzornik (Čujte! in klici na desnici: To je zanimivo!), sodi pa po okoliščinah, v katerih je bil odstavljen (Klici na desnici: Samovoljnost!), da so ga odstavili na pritožbo šolske občine Drage, katero je bila poslala naravnost na ministerstvo. (Čujte! Čujte! na desnici.) V tej pritožbi se toži, da se pod nadzorništvom dotičnega nadzornika nemški jezik vedno bolj odriava (Klici na desnici: Oj, oj, Ni res!), kar pa ni res, kakor se je pokazalo pri obravnavi, ki je bila o tem v deželnem zboru kranjskem. (Tako je! na desnici.)

Zares žalostno je, če smo v Avstriji že tako daleč, da koga obsodijo, ne da bi ga zaslišali, (Klici na desnici: Žalostno!), da odločujejo najvišji uradi na podlagi vlog nekaterih prebivalcev, ne da bi poprej prepričali se pri oblastvih prve instance, če je tudi vse res, kar se je v tej vlogi navedlo. (Čujte! Čujte! na desnici.)

Drugi slučaj. Želeli smo, da bi se na našem učiteljskem v Ljubljani predavali v slovenščini predmeti, katere mora učitelj

v materinščini predavati otrokom. To je popolnoma naravno in razumljivo samo po sebi. Visoka učna uprava pa hodi svoja pota in se ne ozira na te opravilne želje (Klici na desnici: Zakaj?). — da, nastavlja celo učitelje, ki še slovenski učiti ne znajo. To leto se je imelo oddati v Ljubljani mesto glasbenega učitelja. Gospoda moja, vi sami veste, kake važnosti je gojenje narodnega petja. Če se pa hoče učiti narodno petje, treba je je znati, treba razumeti. (Tako je!) Da je pa učitelj zna in razume, moral se je sam v njem izobraževati. Deželni šolski svet na Kranjskem je prav pravilno za to mesto priporočil tri može, od katerih je po pravici pričakovati mogel, da so stavljenim zahtevam kos. Visoka učna uprava poslala nam je moža, ki je morda pošteni in znabit tudi dober glasbenik in ima tudi izpit, ali jedne bistvenih lastnosti mu manjka, slovenski namreč ne zna. (Čujte! Čujte! na desnici.) Gospoda moja! Mislite si, kaj bi bilo, ko bi se na učiteljskem v Celovcu nastavlil glasbenik, ki nemški ne zna. (Tako je! na desnici.) Kak hrup in krik bi nastal v nemško-narodnem taboru. (Dobro! Dobro! na desnici.) Kaj bi vse uprizorili, da bi dostojno zavrnilo tako smelost visoke učne uprave? (Klici na desnici: Slovani morejo vse pretrpeti!) Imeli bi popolnem pravo, ali zatorej nam ne zamerite (Prav res! na desnici.), če se pritožujemo v tej zbornici zaradi takega preziranja našega deželnega šolskega sveta in našega naroda in proti takemu postopanju odločno protestujemo. (Dobro! Dobro! na desnici.)

Predno končam, naj mi bode dovoljeno nekoliko izpregovoriti o čudnih nazorih, katere je v predzadnji seji te visoke zbornice razvil zastopnik kranjskega veleposestva.

Zavrnil bi jih bil že v poslednji seji, ko bi debata že ne bila sklenena. Nisem pa hotel nadlegovati gospoda predsednika in se izpostavljati nevarnostim, da pod pretvezo dejanskega popravka hočem začeti polemiko, kakor je to res storil njega ekscelencia baron Schwegel.

(Dalje prih.)

Govor

poslanca Šukljeja v 67. seji držav. zbora dne 14. nov. 1891.

Častiti gospodje! Še pred nekaterimi urami bi ne bil sanjal, da bodem nastopil v tej debati kot govornik, a najmanj kot generalni govornik v imenu mnogih vpisanih gospodov tovarišev. Volitev, ki je na vsak način zame jako častna, je morda več, kakor samo slučaj, in velik list, vodilno glasilo levice, je to stvar morda prav tolmačil tako, da sem tistih jeden, ki je mej slovenskimi rojaki v parlamentu glede narodnega mišljenja najzmernejših nazorov. (Jako dobro! na desni.) Morda sem bil baš zato izbran, da v zvezi temu svojem mišljenju (Pritrjevanje nad desni), v zvezi tej zmernosti (Ponovljeno pritrdjevanje na desni) v imenu razžaljenega naroda (Ponovljeno živo odobravanje na desni), v imenu našega pravnega čustva odgovorjam na izvajanja, katera smo čuli včeraj z vladne strani, na izvajanja, o katerih lahko trdim, da jih slovenski poslanci niso pričakovali, še manj pa od te vlade zaslužili. (Odobravanje na desni.)

Gospoda moja! Petrudil se bodem, govoriti kolikor mogoče mirno, in sicer tem bolj, ker se je Njega ekscelencija g. naučni minister kazal ne ravno v prijetni podobi velike in ne motivirane, rekel bi celo strastne razburjenosti. (Prav dobro! na desni.) Na srečo ni takega prizora videti niti vsak dan, niti na takem mestu.

V stvarnem oziru mi ni treba biti posebno obširen, a tega nisem jaz kriv; gospod naučni minister govoril je jako malo stvarnega (Prav dobro! na desnici), ognil se je vseh drugih vzpodbud, katerih ni manjkalo tekom razprave — opozarjam

zlasti na težka uprašanja, katera je spravil v razgovor čislani poslanec Kohler in na dotično polemiko poslanca dr. pl. Krausa (Tako je! na desnici) — ti temeljni problemi niso vznemirili ministra, večerajnja izvajanja njegova bila so taka, kakor da je bil gospod poslanec za ljubljanske kmetijske občine jedini govornik v tej debati, a tudi gledé teh mi je reči, da so sestavljeni z nekimi posebnimi eklekticizmom.

Gospod poslanec Klun navajal je v svojem govoru mnogo stvari, katerim ni odrekati stvarnosti (Tako je! na desni), a gospod naučni minister oziral se je komaj na jedno. Opozarjem gledé tega zlasti na tisti odstavek Klunovega govora, ki razpravlja slovenske šolske razmere v Trstu, torej na uprašanje, za katero bi se moral avstrijski minister tudi z državnega stališča zanimati. Gospod poslanec Klun kazal je nato, da na tisoče v Tržaškem mestu živečih Slovencev do današnjega dne še nimajo javne ljudske šole v zvezi temu, da so uložili petico, podpisano od 1400 starišev in v zvezi temu, da je dokazana potreba že s tem, da ima privatna šola, katero smo s skromnimi svojimi sredstvi pred nekaterimi leti ustanovili v Trstu, že štiri razrede in 400 učencev. (Čujte! na desni.) Gospod naučni minister se za to ni zmešnil in niti besedice ni črhnil; v olimpični svoji visokosti ni se dal premetiti niti od misli, jeli kaže z avstrijskega stališča, da na obrežji Adrije, v trdem boji za ostanek, gine brez pomoči slovenski element, v borbi proti italijanskemu navalu. (Jako dobro! na desni.)

Gospod poslanec Klun predložil je tudi konkretnih dat in s pomočjo uradnega materijala in s številkami razpravljal o jezikovni uredbi ljudskih šol koroških, o slabem jezikovnem znanju učiteljev in o nezašlihanem slučaju, da je na ljudskih šolah na Koroškem, namjenjenih Slovence, nastavljenih mnogo učiteljev, ki materinega jezika otrok ne znajo nič ali samo malo. — Gosp. minister sodi, da mu ni treba odgovoriti niti na to točno date. Kaj pa je torej prav za prav povedal?

Gospoda moja! Ako analizujete ves ta govor, odpade tretjina na razpravljanje o nevažnih stvareh, katere je iznesel poslanec Klun, okičeno z nekaterimi jako cenimi dovtipi; potem pride nekaj ničnostij, s katerimi deloma ničesar povedano ni, a ki so deloma za avstrijske nenemške narode žaljivi (Živo odobravanje na desni) in konec, borni konec, prinaša stvari, gledé katerih more pedagog zmagati samo z rameni, gledé katerih se pa politik ne more prečuditi, da v pravni državi, kakor je Avstrija (Klici na desni: Kakor naj bi bila!), ki jamči in zagotavlja v ustavi vsem narodom ravnopravnost, zagovarja zastopnik vlade nazore, ki žalijo pravno čustvo avstrijskih narodov. (Živo odobravanje na desni.)

Torej, gospodje moji, kaj pa je prav za prav jedro tega, kar je poslanec Klun iznesel pred vas in kar je njega ekscelencijo moglo tako globoko razdražiti? Jeli bil posl. Klun posebno brezumno poželjiv v narodnem oziru, jeli Bog zna koliko visokih šol, naučnih akademij zahteval za koroške Slovence?

Ne, družega ni zahteval ničesar, kakor da se za koroške Slovence glede ljudskih šol izvršuje člen XIX. državnega osnovnega zakona, da se v ljudski šoli poučuje na podlagi materinega jezika in da bodi materinščina učni jezik tudi v ljudskih šolah.

Jaz sem učitelj; ponosen sem na to in odkrito izpovem, da bi se sramoval sam pred sabo in svojo pedagogiško zavestjo, ako bi moral v tako izbrani družbi zagovarjati trditve, da je uspeh v ljudskih šolah mogoč le na podlagi materinega jezika. Učni smoter naših ljudskih šol je tako visok, da ga je doseči le tedaj, ako se vrši pouk na podlagi tistega jezika, kate-rega otroci razumejo in v katerem mislijo. O tem torej mi ni podajati drugih dokazil.

(Dalje prih.)

hanka potezal se je za to, da se v Pragi osnuje trgovinski muzej. Govornik je pojasnjeval, kako daleč zaostaja Avstrija glede na pospeševanje izvažanja. Rusija in Nemčija sta daleč pred nami. Povprašuje toraj g. ministra, hoče-li dovoliti primerno subvencijo trgovinskemu muzeju, ki naj bi se osnoval v Pragi. Govornik izjavlja, da boče njega stranka neprestano delovala na to, da se decentralizuje državne železnice ter da se v Pragi osnuje deželno železniško vodstvo. Slednjič je govoril o tarifu železnic z ozirom na mlinarako industrijo na Češkem. V tej seji interpelovali so poslanci Luzzatto, Burgstaller in tovariši gosp. ministra-predsednika, hoče-li listu „Illustrazione Italiana“ zopet privoliti poštni debit; poslanci Herold in tovariši so pa interpelovali pravosodnega ministra, hoče-li potrebno ukreniti v zboljšanje materialnega stanja sodnih avskultantov.

V seji dne 2. decembra odgovoril je finančni minister na interpelacijo poslancev Krausa in tovarišev radi povišanja aktivitetnih doklad državnim uradnikom in državnim učiteljem v Plznu.

Pri nadaljevanju ebravnave o proračunu ministerstva za trgovino polemizoval je posl. Pez proti posl. princu Liechtensteinu. Ako se industrija razvija, je to le na korist obrtnemu stanu. Ogerska vlada podpira na vsi moč industrijo. — Posl. grof Kaunica pravi, da obrtni nadzorniki niso izpolnili svoje naloge. Govornik je priporočal, da se namesto deželni obrtni nadzorniki. Birokracija onemogočuje vpešno delovanje obrtnih nadzornikov. Poslanec Gessmann je polemizoval proti Pezu. Združena levica je bila vedno na strani velikega kapitala. Stroške za volitve jej poplača navadno veliki kapital. — Trgovinski minister odgovarja Burgstallerju, da vsa pomorska mesta ob Srednjem morji nekoliko nazadujejo, ker peša trgovina z vzhodno Azijo in ker je Brazilija ravnokar prestala hudo krizo. V poslednjem času se odnošaji boljšajo. Mnogo težav je v prvem času nastalo, ker tržaški trgovci niso poznali carinskih predpisov. Vlada si bode prizadevala, da zboljša naprave tržaškega pristanišča. Govornik brani zavod obrtnih nadzornikov proti napadam grofa Kaunica. — Posl. Wrabetz je pa, polemizujoč proti Gessmannu, pripoznal da imajo nemški liberalci z volitvami velike stroške. Ako bi moral vsak poslanec volilne stroške sam plačati, niti polovica sedanjih poslancev ne bi bilo v zbornici. Konec seje izročil je posl. Spindič resolucijo v prospeh naprav v pristanišči v Baški Novi na otoku Krku.

Vnanje države.

V italijanskem parlamentu povdarjal je posl. Bovio, da treba osnovati nove stranke, v ta namen, da se proglasi posvetni značaj države. Ministerski predsednik Rudini se čudi, kako je mogoče, da pride uprašanje zopet na dnevni red. Za diplomacijo ostal je na dnevnem redu le problem o odnošajih papeža do katolicizma in do katoliških vlasti. Odločilno je, kako Avstrija postopa. Avstrija postopa odkritosrčno in prijateljski. Znano je, da priskočijo vojaki Avstro-Ogerski Italiji na pomoč, ako pride nje skupnost v nevarnost.

DOPISI.

Iz Ljubljane, dne 29. novembra. [Izv. dop.] (Nemško gledališče v Ljubljani.) Kakor je gotovo skoro vsakemu znano, imamo v naši stolnici vsako leto na zimo družbo nemških igralcev. Ker nam je staro gledališče pogorelo in novo tudi še ni otvoreno, zadovolji se ta družba z dvoranami v deželnem redoutnem poslopji. Nobene leto se jim niso dohodki posebno obnesli; bili so komaj toliki, da je družba mogla z rjimi životariti. A letos niso niti toliki.

Ravnatelj nemškega gledališča bil je torej prisiljen, na kaj nenavaden način naznaniti občinstvu svoje revno stališče. Na gledaliških listih namreč dal je pod vsakdanjo igro natisniti naznanilo ali prošnjo, ne vemo kako bi rekli, v kateri slika natanko svoj tužni položaj, nasteva najboljše igre, katere je mogel podati slavnemu nemškemu občinstvu in zraven izreka svoje največje obžalovanje, da občinstvo nima ni ušes ni očij za nemške predstave, katere so tako potrebne (!?) za glavno mesto Ljubljano. Tužnim srcem priznava potem, da dohodki pri najboljših obiskovani igri znašajo komaj 20 (reci dva deset) goldinarjev na večer. Slavno občinstvo naj pomisli, kako mu je moči izhajati s takimi doneski. Slednjič prideva še prošnjo, naj bi občinstvo vsaj zadnje predstave bolj marljivo obiskovalo, da na ta način nadomesti, kar je do zdaj zamudilo.

A ker vsa hvale lepih predstav in izbornih igralcev po časopisih do sedaj ni mogla privabiti gledalcev, mislim da je tudi to „glas vpijočega v puščavi“ in družba nemških igralcev morala bode kmalu „volens, nolens“ pobrati svoja kopita ter je odločiti v „druge kraje, druga mesta“, kjer so nemške predstave bolj potrebne, kakor pri nas.

Navedel sem vse te stvari zaradi tega, da podam mali dokaz, koliko je nemškega duha v Ljubljani.

Nemški listi se toliko natijo in pri vsaki najmanjši priliki naglašajo in povdarjajo, da nemščina nikoli ne propade na Kranjskem, nasprotno, da se jej odpre morda še jedenkrat lepa prihodnost, gotovo pa, da se vzdrži nad vodo. Tu imajo dokaz. Tu je jasno, koliko je treba nemškega gledališča v Ljubljani.

Vsak narod se trudi, da povsodi, kjer mu je le mogoče, svoj jezik na prvo mesto stavi. Le pri nas, v središču narodnega življenja, se na to še vse premalo ozira. V novem gledališču imeli bomo, kakor je bilo rečeno, zopet le samo dve ali tri slovenske predstave na teden in druge bodo nemške.

Usojam si staviti vprašanje: Ali naš jezik še ne zadostuje potrebam gledališkega odra? Ali ni zmožen nadomestiti nemškega, ali da bi imel vsaj jednake pravice z njim? Jaz mislim, da kdor si hoče pridobiti omikanosti in izobraženosti v gledališču, da mu slovenščina tudi zadošča v vsakatero svrhu.

Iz vsega tega se lahko povzame, da bi bile v stolnici vsega slovenskega duha v s a k d n e v n e predstave slovenskega dramatičnega društva veliko bolj na mestu kakor pa so nemške.

Ali kedaj se popnemo do tega, je še v temni prihodnosti skrito. (Prosimo oglašite še večkrat. Op. ur.) V. Z.

Različne vesti.

Novi tržaški odvetnik, dr. Gustav Gregorin, prične v ponedeljek svoje poslovanje u Trstu. Pisarna njegova je v ulici Via Dogana št. 7. II. nads. Ker je gosp. dr. Gregorin uzoren rodoljub, a vrhu tega jako nadarjen odvetnik, uverjeni smo, da se bodo naši slovenski krogi le do njega obračali, ko jim bode trebalo odvetniške pomoči.

Imenovanja. Oficijali so imenovani nastopni poštni asistentje: V. Tijanič, I. Bonetti, Julij Simpa, V. Mestri, Ferdo Karis, G. Navta, P. Gostiša L. Eržen in R. Prelesnik za Trst; K. Butorac za Ljubljano; Jurij Filip in Stefan Zupan za Pulj. Čestitke naše voljajo seveda v prvi vrsti onim mejtemi gospodi, ki so naše gore listi; osobito se vesti te razvesele mnogobrojni znanci in prijatelji g. Karisa.

Osobna vest. Namestniški svetovalec pl. Krekič imenovan je dvornim svetnikom pri namestništvu tržaškem.

Izjava poljskega kluba, koje smo omenjali v poslednji številki, komentujejo vsi

avstrijski listi — seveda vsak se svojega strankarskega stališča. Iz te jako elastične izjave posneti je le to z absolutno gotovostjo, da Poljaki tudi v bodoče ostanejo — vladi na dispozicijo. Tudi to je jasno, da je večina kluba za zvezo z nemško levico, toda boje se posledic take zveze, koje bi utegnile nastati na desni strani posl. zbornice. V tem se gospoda ne varajo: kakor hitro store Poljaki in Nemci odločilen ta korak, bili bi zastopniki avstrijsko-slovenskih narodnosti prisiljeni, skrbeti za izdatno obrambo ter v ta namen nastopiti pot, koje mi že davno, davno priporočamo kot jedino pravo — pot vzajemnosti avstrijskega slovanstva. Ker pa vlada tega noče, nočejo tudi Poljaki in se raje za sedaj odpovedujejo toll saželjeni „trdni večini“ — ter proglašajo evangelij politike „proste roke“. Ne skrb in prijateljstvo za konservativno desnico je torej pravi nagib, da hočejo i nadalje — slepe miši loviti, ampak bojazen, da se ne okrepi čut solidarnosti mej avstrijskimi Slovani. Hohenwartov klub mora se toraj ohraniti: kdo bi sicer odganjal radikalne elemente! — Gospoda Poljaki pravijo sicer, da pri sestavi drž. zbora žele sodelovanja kluba konservativcev. To naj bi bil nekak kompliment desnici, ki pa je jako v ceno, kajti sodelovanje to je absolutno nemogoče, ako desnica povsem ne prestane biti desnica in levica ne prestane biti levica. Toda govorimo jasneje: ko se mi Slovani odpovemo svojim narodnim pravicam in ko se nemški konservativci odpovedo svojim težnjam po konfesijonelni soli — tedaj se objameta in poljubita gg. Plener in Hohenwart, prej pa ne!

Vsa izjava poljskega kluba ni toraj družega nego pesek v oči, da ne bi avstrijski Slovani zapazili, kje je dobiti pravi lek za vse njih bolečine.

Iz državnega zbora. V včerajšnji seji poslanske zbornice potezal se je poslanec Steinwender za gradnjo železnice čez Turja. Govornik se nadeja, da se kmalu podržavi južna železnica.

Davčni odsek vsprejel je nespremenjeno vladno predlogo, s koje se začasno vstavlja progresivno višanje davka o stanarini in 5% davka na čisti dohodek od poslopij v mestu tržaškem. Predlog poslanca Dobhoffa, da se termin podaljša za 15 let so odklonili, vsprejeli pa so predlog posl. Grossa, da se s posebno novo postavo v Trstu uvede veljava progresivnega davka.

Narodna ravnopravnost. Pod tem naslovom piše „Nova Soča“: Naši finančni uradi so se doslej jako malo brigali za načelo narodne ravnopravnosti. Slovanskim strankam so pošiljali le nemške ali laške dopise in celó na slovenske vloge so odgovarjali v imenovanih jezikih. Te dni pa je predsedništvo c. kr. finančnega ravnateljstva v Trstu razposlalo vsem podrejenim uradom okrožnico z dne 2. t. m. št. 2192, s katero jim nalaga: 1. da morajo na vloge raznih strank, županstev ali drugih avtonomnih korporacij izdajati tudi rešitve in odgovore v istem deželnem jeziku, v katerem je pisana vloga in 2. da se morajo zapisniki spisati v tistem jeziku, v katerem je stranka govorila.

To je gotovo jako hvalevredna okrožnica, ki zasluži, da si jo primorski Slovani dobro zapomnimo ter po njej uravnamo svoje odnošaje s finančnimi uradi, c. kr. davkarijami, colnimi uradi, itd.

Želeti bi bilo, da bi enako okrožnico razposlalo tudi c. kr. višje deželno sodišče, ali pa kar naravnost visoko c. kr. pravosodno ministerstvo, vsem sodiščam na Primorskem, seveda tudi našim v Gorici, kjer se nam je 10. t. m. že zopet pripetilo, da se je na naše slovensko pričevanje spisal laški zapisnik. Zapisnika, seveda, nismo hoteli podpisati, a za to nam je preiskovalni sodnik grozil s kaznijo po nekem paragrafu kazenskega postopnika. Vso to reč smo naznanili našim državnim poslancem, da poprašajo ministra, ali Slovenci na Goriškem res nimamo pravice

zahtevati slovenskih zapisnikov ter da moramo podpisati zapisnike v jeziku deželne tretjine?!

Opomin plesnemu odseku „Del. podp. društva“. Došla nam je jako ostro sestavljena pritožba, da se pri plesnih vajah „Del. podp. društva“ veliko preveč italijanski klepeta. Pritožbe nočemo za sedaj objaviti, a opominjamo slavni plesni odsek, da takoj — in če treba z radikalnimi sredstvi — odpravi to razvado, ki je društvu v nečast. Radi bi rekli še kaj več, a za danes molčimo, ker se nadejamo, da ta kratki opomin ne ostane glas upijočega v puščavi.

Miklavžev večer je nočoj v Mallyjevi dvorani (Via Torrente, št. 16). Začetek ob 8 1/2. urn.

Za družbo sv. Cirila in Metoda v Trstu nabralo se je v veseljem krogu v proslavo novoimenovanega oficijala 5 gld. — G. Ljudevit Ružič podaril je 20 gld. — V gostilni „Citta di Trieste“ nabralo se je v proslavo zmage dr. Laginja, v dveh večerih 7 gld.

Za družbo sv. Cirila in Metoda v Ljubljani nabralo se je v Škednju dne 5. novembra „pri Santovem“ 3 gld. 28. kr. — 14. novembra pri igri bum 45 kr. — Dne 22. novembra v gostilni „pri Nemu“ med pevci „Velesile“ v namen, da bi se ustanovila podružnica sv. Cirila in Metoda 3 gld., in gospod Tone Drejač privrgel je še 1 goldinar.

Za podružnico sv. Cirila in Metoda na Greti, oziroma za otroški vrt v Rojanu se je nabralo v pušici v krémi konsumnega in posojilnega društva v Rojanu 5 gl. 25 kr.

Pevsko društvo „Adrija“ v Barkovljah napravi v torek, dne 8. t. m. veselico s petjem, deklamacijo in igro v dvorani gostilne „Pri Ferlugi“ na Greti — po že zadnjič objavljenem programu. Začetek veselice je točno ob 6. uri zvečer, ustopenina k veselici 30 nvč. Opozarjati je slavno občinstvo na udeležbo te veselice, posebno radi društvenega, prvič nastopajočega tamburaškega zbora, ter nove igre „Jaz nisem Italijanska“ — prirejene po tukajšnjih domačih razmerah — katera utegne jako ugajati posebno domačemu ljudstvu.

Iz Gorice nam pišejo: Rojaki naši so prepričani, da Goričani živijo od Slovencev; da torej oni redijo goriške lahone. Mestni slovenski rodoljubi, sosebno inteligentnejši, se dogovarjajo, da ne bodo več — gojili gadov v svojih nedrih, ampak da se hočejo stanovitno oprijeti načela: „Svoji k svojim“ ter da hočejo vse, karkoli dobijo za svoje potrebe pri slovenskih narodnjakih, brez zavutih izgovorov le pri njih kupovati in naročevati. Kdor proti temu greši, zadene ga zaslužno zaničevanje njegovih rojakov. Odločni mestni rodoljubi uplivajo pa v tem smislu tudi na rojake po deželi in so našim mnogo odjemnikov pridobili.

Mnogo več v tem smislu storili so nekateri rodoljubi po deželi. Trmoglavim štacunarjem in krčmarjem so zažugali, da nastavijo družega za to kupčijo, če ne bo on v Gorici kupoval pri naših (narodnjakih.) To je res pravi in edini pripomoček, s katerim se moremo Slovenci rešiti gmojnega propada ter pomnožiti slovenski življ v mestu, da bode zmožen plačevati stroške za duševni n predek. Ako se bodo Slovenci stanovitno posluževali pri „svojih“, preide kmalu marsikaka prodajalnica iz nasprotnih v roke slovenskih rodoljubov in v malo letih se slovenski življ v mestu izvestno tako okrepi, da bo odločeval pri mestnih volitvah; potem pa pride mestna uprava takim možem v roke, kateri bodo za nas in naše težnje tako dobro skrbeli, kot skrbijo sodanji mestni opravitelji za Lahe. Tedaj pa našim deželanom ne bo več trebalo skladati denar za vzdrževanje mestnih slovenskih šol, ker jih bode magistrat radovoljno vzdrževal. Slovenski rodoljubi, mestni trgovci, obrtniki in drugi bodo pa mogli z dobičkom, kakoršnega dobivajo zdaj nasprotniki (od nas), podpi-

rati naše narodnjake ob meji in po deželi, kader bude treba.

To je zvezda naše boljše bodočnosti! Iz Vrem se nam piše: „Zaradi neke ovire ne bode ustanovitev podružnice c. k. kmet. družbe za „Vremsko-Košansko dolino“ na Miklaževo nedeljo, ampak v 8. dan decembra t. l.

ZAHVALA.

Vsem onim, ki so mi povodom smrti moje nepozabne mi soproge, gospe

Katarine Moder,

izrazili svoje sočutje, izrekam tem potem najpriseričneše zahvalo.

V Trstu, dne 4. decembra 1899.

Alojz Moder.

Razprodaja.

Vsem onim gospodom trgovcem in meni znanim kmetovalcem, ki so z mano v trgovinski zvezi, naznanjam s tem, da preselim z 1. januarjem 1899. moje trgovino z železom in žebli iz Sežane v lastno hišo v Čepovan pri Gorici, kamor naj blagovolijo od omenjenega dne naprej pošiljati njih čestite naročbe.

Ob enem naznanjam, da bodem od 12. decembra t. l. naprej v Sežani prodajal na debelo vsakovrstno v mojo stroko spadajočo železino, ter vabim s tem vse trgovce k obilnem obisku.

Tudi prodam, ako se dogovorimo, vse blago skupaj, enemu kupcu, kateri se želi nastaviti v Sežani, v dosedanjih mojih prostorih.

Ako hoče kedo razširiti trgovino, je prostor, kakor tudi stanovanje za družino.

Vse podrobne poizvedbe in uprašanja naj se blagovolijo podpisnemu doposlati;

S spoštovanjem

Peter Podgornik,

1-3

trgovec v Sežani.

Kar se dobiva strojev

za kmetijstvo in obrtnijstvo, za pohištvo in za drugo rabo, najde se v zalogi tvrdke

Zivic in družb. v Trstu

ulica Zonta 5

vse garantirano in ceneje.

Za zdaj priporoča posebno svoje vinske stiskalnice, mline, sesalke itd. Izdeluje vodovode, mline in druge tvornice na par in na vodo.

Priporoča se omenjena tvrdka vsem rojakom za obilne naročbe.

Peršut

izvrstne kakovosti, kilo po 72 kr. na mestu tovarne ponuja

Gustav Nussbacher

tovarna za salame in okajeno meso, Hermannstadt, Sedmo graško. 1-3

Kótranove sladčice

katero izdeluje lekarničar

PRENDINI v Trstu

Telefon št. 334. 9-52

Velika poraba ki je dandanes v navadi rabiti kótranove izdelke prepričala me je, da sem začel sam izdelovati iz pristnega kótranovega izvlečka iz Norveškega izvrstne sladčice podobne onim, ki dohajajo iz inozemstva

Te sladčice imajo isto moč kakor kótranova voda in glavice (Kapsule), lažje se, prožljivo in prebavljivo ter se prodajajo po prav nizki ceni. Da se ogne ponarejanju na enej plati vdobljeno ime izdelovatelja kótranovca in na drugej besedo Catrame. V Trstu se prodajajo v lekarnici Prendini v skatljah po 40 kr., prodajajo se tudi v vseh večjih lekarnah v drugih deželah.

Lastnik pol. društvo „Edinost“.

Podpisani si vsvoja naznaniti sl. občinstvu, da prodaja v mlekarni 2krat na dan sveže mleko po 12 nč, liter

ali 16 nč. stari bokal.

Via Campanile hiša Brunner mej pravoslavno cerkvijo in trgov rdečega mostu (Ponterosso).

V omenjeni mlekarni se prodaja tudi sveže maslo (puter), mlečji cvet itd.

Vse to lastni pridelek gospoda Fr. Gržine iz posetva v St. Petru na Notranjskem.

Z odličnim spoštovanjem:

Za lastnika, g. Fr. Gržino:

Fran Kravos,

vodja.

Nič več kašlja!

PRŠNI ČAJ

napravljen po lekarničarju

G. B. ROVIS

v Trstu, Corso 47

ozdravi vsak kašelj, še tako trdovraten, kakor to spričujejo mnoga naročila, spričevala in zahvale, ki dohajajo od vseh strani in pa uspehi prvih tuk. zdravnikov.

Te čaj je sestavljen iz samih rastlin in čistih kvi; ima dober okus in velja en zavoj za 8 dni 60 nč.

Omenjena lekarna izdeluje tudi pile za prestenje života in proti madroni iz soka neke posebne rastline, katerih uspeh je velik, posebno pri zaprtom truplu, želodčnih boleznih itd. in se lahko uživajo o vsakem času brez obsira na dijeto. Ena skatljica velja 30 nč.

Plašter in tudi tinktura proti kurjim očesom in debeleji koži — cena 3 plašterov za kurja očesa 20 nč. — Ena steklenica tinkture 40 soldov.

Edina zaloga v Trstu v lekarni ROVIS, v Gorici v lekarni Cristofolletti, Pontoni in Gliubie. 2-12

V tej lekarni govori se tudi slovenski.

ODLIKOVAN GRAFIČEN ZAVOD, ustanovljen leta 1875.

Henrik Freisinger

TRST, via Mercato vecchio št. 4. Lloydova palača.

PEČATI IZ KAUČUKA IN IZ KOVIN.

Blazinice za pečate se stalnim črnilom. Silografija. Mehanična delavnica. Plošče za stanovanja iz bronca, cinka in smalta. Pisalni stroj različnih sistemov. Priprave za kopiranje, in heliografija tega domačega sredstva.

J. PSEPHOFERJA

lekarna v Beču, Singerstrasse broj 15.

zum goldenen Reichsapfel.

Kričistilne kroglice, nekaj imenovane univerzalne kroglice, zaslužijo ta poseben naslov po vsej pravici kajti je v resnici mnogo boleznih, pri kojih se te kroglice pokazale svoj učinek. Desetletja že se te kroglice splošno razširjene, zapisujejo jih mnogi zdravniki in malo je družin, koje ne bi imele zalogo izbornega tega domačega sredstva.

Jedna skatljica z 15 kroglicami stane 21 kr., jeden zavitek šestih skatljic 1 gld. 5 kr., pri notranjovani pošiljavi po povzetju 1 gld. 10 kr.

Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek kroglice 1 gld. 25 kr., 2 zavitka 2 gld. 30 kr., 3 zavitki 3 gld. 35 kr.; 4 zavitki 4 gld. 40 kr., 5 zavitkov 5 gld. 20 kr., 10 zavitkov 9 gld. 20 kr. (Manj, kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva

„J. Pserhoferjeve kričistilne kroglice“

in paziti je, da ima pokrov vsake skatljice isti podpis J. Pserhofer v rdečih pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozeblino J. Pserhoferja 1 posodca 40 kr., prosto poštnine 65 kr.

Trpotčev sok, proti kataru, hripavosti, krčevitemu kašlju itd. 1 steklenica 50 kr.

Amerikansko mazilo za trganje 1 posodca 1 gld. 20 kr.

Prah proti potenju nog, skatljica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Balzam za goltanec, 1 steklenica 40 kr., poštnine prosto 65 kr.

Življenska esenca (Pražke kapljice) proti pokvarjenemu želodcu in slabi prebavi stekleničica 22 kr.

Angleški čudežni balzam, proti kašlju, steklenica 50 kr.

Fijakerski prašek, 1 skatljica 35 kr., poštnine prosto 60 kr.

Tanokininska pomada J. Pserhoferja, pospešujo rast las, skatljica 2 gld.

Univerzalni plašter prof. Stendela, domače sredstvo za rane, oteklino itd., posodca 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Univerzalna čistilna sol A. W. Bullricha, izvrstno domače sredstvo proti posledicam slabe prebave, 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še druge tu- in inozemske farmacevtske specialitete, ki so bile po vseh avstrijskih časopisih oznanjene.

Razpošiljanja po pošti vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; večja naročila tudi po poštnej povzetju.

Pri dopošiljavi denarja po poštnej nakaznici, stane porto dosti manj kakor po povzetju. 5-12

Ulica Barriera br. 4 Trst prodavaju se za najniže cene vienci za pogrebe,

odjela za andjelice, 22-25

mrtvaški liesovi, voščane sveče, umjetno cvieče, predmeti mrtvaški za djecu i odrasle itd. itd. Pokorni Montanelli.

Tinktura za želodec,

katero iz kineške rabarbare kerhlikovcovega lubja in svojih pomenanih olupkov prireja G. PICCOLI, lekar „pri angelju“ v Ljubljani, je mehko toda ob enem uplívno, delovanje prebavnih organov urejajoče sredstvo, ki krepi želodec, kakor tudi pospešuje telesno odprtje. — Razpošilja jo izdelovatelj v zabojskih po 12 in več steklenic. Zabojskih z 12 stekl. velja gl. 1-36, z 55 stekl., 5 kg. teže, velja gl. 5-28. Poštino plača naročnik. Po 15 kr. stekleničico razprodajajo se v vseh lekarnah v Trstu, Istri in na Goriškem. 26-20

Vinski ekstrakt.

Za trenutno napravo izvrstnega zdravega vina, kojega ni moči razločiti od pravega naravnega, priporočam to že skušano specialiteto.

Cena 2 kil. (ki zadostujeta za 100 litrov vina) 5 gld. 50 kr. Receipt priloži se gratis. Jamčim najboljši vseh in zdrav izdelek.

Spirita prihrani,

kdor uporablja moje nenadkriljivo esenco za ojačevanje žganih pijač; ta esenca podeli pijačem prijeten, rezek okus in se dobiva le pri meni.

Cena 3 gold. 50 kr. za kilo (za 600-1000 litrov) vstevši pouk o uporabljanju.

Razun teh specialitet ponujam vsakovrstne esence za izdelovanje ruma, konjaka, finih likčrov itd. najbolje in nenadkriljivo kakovosti. Receipt prilagajo se gratis. Cenik franko.

Karl Filip Pollak,

Essenzen-Specialitäten-Fabrik

20-15 in PRAG. 1-50

Iščejo se solidni zastopniki.

D. Gustav Gregorin

odpre svojo

odvetniško pisarno

v Trstu

dnè 7. decembra t. l. (Via Dogana št. 7. II. nadst.

V trgovini z manufakturno robo

Frana Hitty

ulica Barriera vecchia št. 13.

nahaja se velika zaloga

SUKNA, ŠTOF, ROBCEV od VOLNE,

ŽIDE, PERILA, FRUŠTANJA

in vsakovrstnih stvari, potrebnih za

krojača. 9-9

Veliki polom!

Novi-Jork in London ništa prizanesla tudi evropskemu ozemlju, in je bila tudi velika tovarna za srebrnino primorana razdati celo svojo zalogo proti mali odškodnini za delo samo. Pooblaščen sem, da izvršim ta nalog.

Jaz podarim

vsakemu, bodis bogatemu ali ubogemu, naslednje stvari za samoodškodnino v znesku 6 for. 60 kr. in sicer:

- 6 komadov najfinjših nemiznih nožev s pravim angleškim rezalom.
- 6 komadov amer. patent. srebrnih vilic
- 6 komadov amer. patent. srebrnih žlic za juhe.
- 12 komadov amer. patent. srebrnih žličic.
- 1 komad amer. patent. srebrn. zajemalca za juho.
- 1 komad amer. patent. srebrn. zajemalca za mleko.
- 6 komadov angleških Viktorija-tas.
- 2 komada prekrasnih namiznih svečnikov.
- 1 komad cedilo za čaj.
- 1 komad najfinjši potreševalec sladkorja.
- 42 komadov skupaj.

Vseh teh navedenih 42 predmetov stalo je popred nad 40 gld in se dobe sedaj za minimalno ceno gld. 6.60. Amerikansko patentirano srebro je skozu in skozu bela kovina, koja obrabi srebrno barvo 25 let, za kar se jamči. Najboljši dokaz, da ta inserat

ni sleparija

je to, da se javno zavežem, vsakemu, komur b blago ne ugajalo, brez vgovora povrniti svoto, in nikdo nebi smel opnati to ugodne prilike, omisliti si to prekrasno namizje.

Pošilja se samo po poštnej povzetju ali predplačilu.

Posebno priporočati je temu pripadajoči čistilni prašek. Skatljica s poukom o porabi vred stane 15 nov.

P. Perlberg's Agentur
der verein. amerik. Patent-Silberwaaren-Fabrik Wien, II. Rembrandtstrasse 33.

Odlomek iz zahvalnih pisem:

Ker sem z garnituro zadovoljen, naročam zopet nastopno.

St. Ulrich 1. okt. 1891. Anton Santifaller kihar.

Z Vašo pošiljavo sem bila jako zadovoljna, prosim da mi pošljete še jedenkrat in še sledeče.

Oberndorf, 18. nov. 1891. a/d. Salzach. Tereza Steizer.

Vozni listi in tovarni listi v

Ameriko.

Kraljevski belgijski poštni parobrod „RED STEARN LINIE“ iz Antverpena direktno v

New Jork & Philadelfijo

koncesijonovana črta, od c. kr. avstrijske vlade. Na vprašanja odgovarja točno: koncesijonovani zastop 49-42

„Red Star Linie“

na Dunaju, IV Weyringergasse 17

ali pri

Josip-u Strasser-u

Speditionsbureau für die k. k. Staatsbahnen in Innsbruck.

Tiskarna Dolenc v Trstu.

Izdajatelj in odgovorni urednik Maks Cotič.